

SPRAWOZDANIA

Łukasz Filipiuk *OSPPE*

Sprawozdanie z ogólnopolskiego sympozjum: *Ad theologiam promovendam* (Kraków – Skalka, 27 maja 2025 r.)

Pod auspicjami Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie odbyło się interesujące sympozjum, którego organizatorami byli: Instytut Teologiczny Zakonu św. Pawła Pierwszego Pustelnika w Krakowie, Instytut Teologii Fundamentalnej, Ekumenii i Dialogu oraz Instytut Teologii Dogmatycznej, Patrystycznej i Historii Kościoła. Patronat honorowy objął Komitet Nauk Teologicznych Polskiej Akademii Nauk.

Sympozjum: *Ad theologiam promovendam* (*Aby promować teologię*) miało miejsce 27 maja 2025 roku w auli paulińskiego Wyższego Seminarium Duchownego na krakowskiej Skalce. Poświęcone zostało zagadnieniu teologii kontekstualnej zaproponowanej przez papieża Franciszka w liście apostolskim *Ad theologiam promovendam*. Najogólniej mówiąc, list ten jest wezwaniem skierowanym do teologów i całego ludu Bożego, aby uprawiana przez nich nauka charakteryzowała się swoistym wyjściem ku codziennej egzystencji człowieka uwzględniającej różnorodność uwarunkowań geograficznych, społecznych i kulturowych tak, aby w jej kontekście była interpretowana Ewangelia. Taki sposób uprawiania teologii stwarza przestrzeń dla rozwoju kultury dialogu i spotkania z otaczającym światem oraz współgra z wizją Kościoła synodalnego, misyjnego, wychodzącego [do świata].

Dziekan Wydziału Teologicznego ks. dr hab. Witold Ostafiński, prof. UPJPII zainicjował spotkanie powitaniem skierowanym do uczestników sympozjum, a następnie Rektor paulińskiego WSD – o. dr Mariusz Tabulski otworzył obrady. Jako pierwszy zabrał głos o. prof. dr hab. Andrzej Napiórkowski OSPPE, który we wprowadzeniu teologicznym zaznaczył, że zdaniem Franciszka teologia powinna stać się

bardziej praktyczną, zakorzenioną w realnym życiu ludzi, odpowiadającą na ich problemy i wyzwania. Dlatego nie może być jedynie abstrakcyjną czy spekulatywną teorią, ale opartą na mądrości i miłości teologią „ludową”, zorientowaną na rozeznawanie „znaków czasu”, odzwierciedlającą rzeczywiste doświadczenie ludzi oraz inspirującą nadzieję i pojednanie.

Pierwsza część spotkania składała się z czterech wystąpień. Ks. dr hab. Grzegorz Barth, prof. KUL, wygłosił referat zatytułowany *O naturze teologii*, charakteryzując podstawowe prawdy dotyczące teologii jako nauki. Następnie dr Adam Sejbuk CM, wykładowca teologii fundamentalnej i dogmatycznej w UPJPII, przedłożył opracowanie pt. *Hermeneutyczne zadania teologii* odnoszące się przede wszystkim do pogłębionego rozumienia Pisma Świętego oraz interpretacji aktualizującej Objawienie i Tradycję w świetle współczesnych wyzwań kulturowych i egzystencjalnych przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości z historycznym przesłaniem wiary. Temat trzeciego wystąpienia brzmiał: *Interdyscyplinarność teologii*. Referat ten wygłosił ks. dr hab. Krystian Kałuża z Uniwersytetu Opolskiego – specjalista w zakresie teologii fundamentalnej i teologii religii. Ukazał on związek teologii z innymi dziedzinami wiedzy, podejmując zagadnienie interdyscyplinarności w obrębie samej teologii, jak również interdyscyplinarności między teologią a naukami świeckimi. Ostatnim prelegentem w tym bloku tematycznym był ks. prof. dr hab. Janusz Bujak z Wydziału Teologicznego na Uniwersytecie Szczecińskim. Przedstawił referat pt. *Służebna rola teologii w Kościele*. Wskazał na pewne *novum*, które wedle nauczania Franciszka charakteryzować powinno posługę teologii i teologów w Kościele. Wymienił następujące elementy: kontekstualność, metodę synodalną i indukcyjną, transdyscyplinarność, wymiar sapiencjalny oraz otwartość na pobożność ludową. To nowe podejście do uprawiania teologii określone jest mianem „zmiany paradygmatu”, które ma sprawić, że teologia pójdzie śladem eklezjologii synodalnej i będzie służyła ubogim. Puentę usłyszanych refleksji stanowił panel dyskusyjny.

Po krótkiej przerwie rozpoczęła się druga część sympozjum składająca się z pięciu wystąpień. Jako pierwszy referat wygłosił o. prof. dr hab. Andrzej Napiórkowski, prezentując zagadnienie: *Wielość kierunków teologicznych i hermeneutyk*. Główna myśl wywodu oscylowała wokół prezentacji różnorodności kierunków teologicznych po *Vaticanum II* oraz ukazaniu na ich tle nowej koncepcji zaproponowanej przez papieża w *Ad theologiam promovendam*. Paulin mówił o błędach i słabościach teologii fundamentalnie kontekstualnej, gdyż - jego zdaniem - zagraża jej między innymi niebezpieczeństwo relatywizmu, fragmentaryzacji i fundamentalizmu. Kolejnym prelegentem

był ks. dr hab. Sławomir Zieliński, prof. uczelni z Uniwersytetu Śląskiego, który wygłosił referat dotyczący *Kontekstualności teologii*. Wychodząc od terminologii, ukazał on ciągłość nauczania Franciszka z Magisterium Kościoła. Odwołując się do konstytucji duszpasterskiej *Gaudium et spes*, zaakcentował jej przesłanie, że „wszystkie rzeczy na ziemi należy skierować ku człowiekowi stanowiącemu ich ośrodek i cel” (nr 12). Następnie prof. dr hab. Jarosław Różański OMI z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego przedstawił zagadnienie zatytułowane: *Wymiar misyjny teologii*. Dowodził, że misja teologii przynależy do samej istoty Kościoła jako Wspólnoty bosko-ludzkiej, czego potwierdzeniem jest nakaz misyjny Chrystusa. Misjolog i religioznawca wyjaśnił, w jaki sposób rozwój Kościoła przyczynił się do powstania tzw. teologii kontekstualnych podejmujących kwestie indygenizacji, adaptacji, inkulturacji czy afrykanizacji orędzia Ewangelii do wymogów kulturowych i cywilizacyjnych społeczności i ludów pozaeuropejskich.

Czwarty w kolejności wykład przedłożył ks. prof. dr hab. Henryk Sławiński z UPJPII. Poruszył temat: *Teologia w służbie przepowiadania*. Główną myślą przewodnią jego wystąpienia była kwestia współzależności teologii i przepowiadania. Stwierdził, że „teologia ma sens, gdy służy przepowiadaniu”, którego treścią nie jest sama teologia, ale misterium Chrystusa jako Pana i Zbawiciela. Zaznaczył jednak, że to „właśnie teologia pozwala wyrazić kerygmat stanowiący zasadnicze jądro orędzia Chrystusa w precyzyjnych sformułowaniach i pogłębić jego rozumienie”. Ostatnie wystąpienie przypadło w udziale s. dr Terezie Huspekovej CHR – wykładowcy teologii systematycznej w Salezjańskim Instytucie Teologicznym w Krakowie i w UPJPII. Temat jej wykładu brzmiał: *Wymiar duchowy teologii*. Zasadnicze przesłanie referatu można ująć następująco: „Dla współczesnego teologa-kontemplatyka miejscem szukania obecności Boga staje się świat i cała rzeczywistość ludzka postrzegana w świetle Objawienia”.

Warto podkreślić, że uczestnicy sympozjum starali się nie utracić z pola widzenia apelu papieża Franciszka do teologów, aby w wymiarze duchowym stanęli po stronie poszukujących [prawdy], bowiem prawdziwy teolog będzie zawsze prawdziwie poszukiwał. Podobnie, jak w części pierwszej, druga odsłona sympozjum uwieńczona została panelem dyskusyjnym. Na koniec organizatorzy złożyli stosowne podziękowania i wspólnie odśpiewano wielkanocne *Regina caeli*.

W omawianym liście apostolskim *Ad theologiam promovendam* widnieje często przywoływane w wielu wystąpieniach zdanie: „Nie zadowalajcie się teologią uprawianą przy biurku [...] teologia powinna być teologią

«ludową»: miłosiernie odnoszącą się do otwartych ran ludzkości i stworzenia oraz uprawianą wewnątrz ludzkiej historii, głoszącą nadzieję na jej ostateczne spełnienie. Jest to niejako «pieczęć» duszpasterska, którą musi przyjąć teologia jako całość». Mimo upływu niemal dwóch lat od promulgacji dokumentu wydaje się, że to papieskie wezwanie do nowego podejścia do teologii – aby bardziej wyjść naprzeciw wyzwaniom współczesnego świata – nie znalazło dotąd dostatecznego oddźwięku. Należy żywić nadzieję, że zorganizowane sympozjum oraz wydana z tej okazji publikacja (*Wokół pytań o teologię kontekstualną. Refleksja nad Listem apostołskim „Ad theologiam promovendam”*, red. Andrzej A. Napiórkowski OSPPE, Damian Wąsek, Marek Gilski, Wydawnictwo «scriptum», Kraków 2025) przyczynią się do ożywienia dyskursu na ten temat, stając się przyczynkiem do nowych inspiracji teologicznych.